Тэма: “Асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове”

Мэта: стварэнне ўмоў для ўзнаўлення і пашырэння ведаў вучняў пра асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове ў параўнанні з рускай мовай.

Задачы:

умець прымяняць на практыцы правіла пра асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове;

умець вызначаць від сінтаксічнай сувязі ў словазлучэннях;

умець знаходзіць у тэксце словазлучэнні, звязаныя кіраваннем;

умець перакладаць словазлучэнні з рускай мовы на беларускую, улічваючы асаблівасці кіравання і дапасавання ў беларускай мове ў параўнанні з рускай;

умець працаваць з апорнымі табліцамі, алгарытмамі;

умець адрозніваць свабодныя словазлучэнні ад несвабодных;

фарміраваць уменне свабодна карыстацца гэтымі моўнымі адзінкамі ў маўленні.

Тып урока: камбінаваны

Абсталяванне: мультымедыйны праектар, апорная табліца, карткі з заданнямі, слоўнік А. Л. Баярынай і В. Н. Сіўчыкава “ 2000 русских и 2000 белорусских идиом, фразеологизмов и устойчивых словосочетаний”, карткі рэфлексіі, …

I. Арганізацыйны момант.

Настаўнік. Добры дзень, шаноўныя вучні!
Здаўна вядома, што галоўнае ў характары беларуса – гэта гасціннасць да добрых людзей. І сёння я хачу запрасіць вас на ўрок беларускай мовы ў нашу хату.
Звернемся да дэвіза ўрока: “ Усе мы з хат!”
Нельга не пагадзіцца з гэтымі словамі Янкі Сіпакова, сапраўды, тут наш пачатак і тут наш працяг. Менавіта з роднай хатай звязаны ў нас самыя шчаслівыя моманты ў жыцці.

II. Праверка дамашняга задання.

Настаўнік. А зараз звернемся да дамашняга задання.

Успомнім, якую тэму мы вывучылі на папярэднім уроку?

(Вучань. Мы вывучылі тэму “Словазлучэнне, спосабы сінтаксічнай сувязі ў словазлучэнні).

Настаўнік. Якое было дамашняе заданне?

Вучань. Трэба было выканаць заданне на картках. Неабходна было вызначыць від сувязі ў словазлучэннях і запісаць адказ у выглядзе лічбавага шыфра:

1 – калі від сувязі ў словазлучэнні дапасаванне;
2 – кіраванне;
3 – прымыканне;
0 – словы звязаны злучальнай сувяззю і словазлучэннем не з’яўляюцца .

Настаўнік. Дзякую. Ці ведаеце вы, што, засяляючыся ў новую хату, нашы продкі карысталіся чароўнай магіяй лічбаў?

І зараз пры дапамозе такой магіі лічбаў мы праверым, наколькі правільна вы справіліся з дамашнім заданнем.
Увага! Параўнайце свае адказы з адказамі, пазначанымі на мультымедыйным экране: (А – 1203102313; Б – 2132013210)

Дамашняе заданне

Заданне 1. ***Вызначце від сувязі ў словазлучэннях і запішыце адказ у выглядзе лічбавага шыфра:***
Побач са словазлучэннем пастаўце лічбу:
1 – калі від сувязі ў словазлучэнні дапасаванне;
2 – кіраванне;
3 – прымыканне;
0 – словы звязаны злучальнай сувяззю і словазлучэннем не з’яўляюцца.

А	Б
1) пяты кіламетр;	1) папіўшы соку;
2) выкананы ўсімі;	2) у бязвоблачным небе;
3) неба і зямля;	3) размаўляць па-сяброўску;
4) надзвычай прыемны;	4) расце ў лесе;

5) яго кніга; 6) растуць кветкі; 7) паехаць у млын; 8) ішлі не спяшаючыся; 9) скошаны луг; 10) просьба дапамагчы.	5) каля берага; 6) бацькаў дар; 7) гаварыў ціха; 8) сукенка з шоўку; 9) мой брат; 10) будзем вучыцца.

Заданне 2. ***Запоўніце табліцу, вызначце від падпарадкавальнай сувязі, від паводле галоўнага слова і сэнсава-граматычныя адносіны ў словазлучэннях.***

№	Словазлучэнне	Від падпарадкав. сувязі	Від паводле галоўнага слова	Сэнсава-граматычныя адносіны
1	Свежае паветра			
2	Добра падрыхтаваны			
3	Жыць па-новаму			
4	Хадзіць у ягады			
5	Паліваць агарод			
6	Каманда лыжнікаў			
7	Дзіцячыя галасы			
8	Спадніца з шоўку			
9	Пяцёра куранят			
10	Тром хлопцам			
11	Дзікія гусі			
12	Наш сусед			
13	Для яго сястры			
14	Зварыць капучына			

Настаўнік. Падніміце рукі, у каго ёсць нейкія недахопы. Давайце патлумачым дапушчаныя памылкі.

А зараз давайце ўспомнім, якім правілам вы карысталіся, каб правільна выканаць заданне.

Задайце пытанні па вывучанай тэме.

1. Які від сувязі слоў у словазлучэннях называецца дапасаваннем? Прывядзіце прыклады.
2. Які від сувязі слоў у словазлучэннях называецца кіраваннем? Прывядзіце прыклады.
3. Які від сувязі слоў у словазлучэннях называецца прымыканнем? Прывядзіце прыклады.
4. Якія спалучэнні слоў не з'яўляюцца словазлучэннямі? Прывядзіце прыклады.

Настаўнік. А зараз адкрыйце сшыткі і запішыце дату.

III. Этап актуалізацыі ведаў.

Звернемся да тэксту. (Вучань чытае тэкст уголас).

1. Зойдзем на падворак хаты, ступім на ганак таго бацькоўскага дома, дзе для кожнага з нас пачынаецца шлях у жыццё і яго бясконцасць.
2. Адсуль ідуць мае карані. Тут ажаніўся мой прадзед з прабабуляй, тут яны гадавалі дзяцей, цешыліся з іх і адсюль выпраўлялі ў людзі. Тут клапаціліся пра будучы ўраджай і дзякавалі Богу за здароўе і дабрабыт.
3. Хата – жылы сялянскі будынак. У хаце стаялі ложкі, **куфар** для адзення, гаспадыніны **кросны** ці **калаўрот**. Ад печы ўздоўж глухой, без вокнаў, сцяны размяшчаліся палаці. Асобнае месца, бліжэй да **покуці**, займаў стол з услонамі. Упрыгожвалі хату тканыя посцілкі і ручнікі.
4. Але мала і няўдзячна назваць хату проста жылым будынкам. Хата – наша калыска, куды мы вяртаемся з блізкіх і далёкіх дарог.

Пытанні да тэксту:

1. Вызначце тэму і асноўную думку тэксту.
2. Ці можна сказаць, што слова хата ў тэксце мнагазначнае? Дакажыце, чаму вы так лічыце.
3. Вызначце сродкі сувязі сказаў ў першым і другім абзацы тэксту.

1V. Пераход да падачы матэрыялу па новай тэме.
<u>Настаўнік.</u> Калі ласка, з другога абзаца тэксту выпішыце словазлучэнні, звязаныя сувяззю кіравання. Падкрэсліце дзеяслоў у кожным словазлучэнні і вызначце склон назоўніка. Зачытайце выпісаныя словазлучэнні.

Вучань:
(*ажаніўся з прабабуляй, гадавалі дзяцей, цешыліся з іх, выпраўлялі ў людзі, клапаціліся пра ўраджай, дзякавалі Богу*).
<u>Настаўнік</u>. Падумайце, што вы можаце сказаць пра асаблівасці ўжывання такіх словазлучэнняў у беларускай мове ў параўнанні з рускай?
<u>Настаўнік.</u> Значыць, мы можам сфармуляваць тэму нашага ўрока: “Асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове”.
<u>Настаўнік.</u> Прадоўжыце сказ так, каб былі сфармуляваны задачы нашага ўрока.

Узнавіць і сістэматызаваць веды ……..
Выпрацоўваць уменне знаходзіць…..
Развіваць здольнасць…
Выхоўваць пачуццё….
<u>Настаўнік.</u> Гэта тэма вам добра вядомая з 8 класа. Таму ўзнаўляць веды па тэме мы будзем у працэсе выканання практычных заданняў. А калі ў вас узнікнуць цяжкасці, за дапамогай звярніцеся да карткі-памяткі, якая ёсць у кожнага з вас [дадатак 1].

Беларускай мове ўласцівы пэўныя законы ў будове словазлучэнняў, якія адлюстроўваюць нацыянальную адметнасць роднай мовы. Звернемся непасрэдна да гэтых асаблівасцей пабудовы словазлучэнняў у беларускай мове (вучні даюць вусны каментарый да прыкладаў з карткі-памяткі).

V. Замацаванне.
(На дошцы загадзя запісаны словы, настаўнік адкрывае дошку)
<u>Настаўнік.</u> Увага! На дошцы запісаны словазлучэнні, знайдзіце сярод іх няправільна ўтвораныя, выпраўце памылкі і запішыце ў сшытак правільна.

<u>*Запісаныя на дошцы словазлучэнні.*</u>
Два сшытка, дзве пятых, дзякаваць бацьку, здзекавацца над дармаедам, ехаць за сенам, хварэць ангінай, хворы на адзёр, ісці ў грыбы, звярнуцца на адрас.
<u>Індывідуальнае заданне для вучня-алімпіядніка</u>
<u>Настаўнік.</u> Пакуль усе выконваюць заданне, вучань-алімпіяднік папрацуе рэдактарам. Неабходна выправіць у тэксце сем выразаў, неўласцівых беларускай мове і запісаць іх правільна, а таксама знайсці пунктуацыйную памылку.

(*Міхалка – ён быў меншы сваёй сястры – хварэў грыпам. Але хвароба прайшла, і хлопчык пачаў выходзіць на двор, гуляць у саду. А яшчэ праз некалькі дзён ён зайшоў за таварышам, і яны разам пайшлі ў лес за ягадамі. Хлопчыкі ішлі і спявалі. Далёка чуваць было песню. Сустрэў хлопчыкаў стары дзед і сказаў ласкава: “Дзякую вас за песню. Беражыце родную песню, бо песня душа народа!”*).
<u>Настаўнік.</u> Праверым заданне.

Вучні чытаюць выпраўленыя словазлучэнні (два сшыткі, дзве пятыя, здзекавацца з дармаеда, ехаць па сена, хварэць на ангіну).

Праверка індывідуальнага задання.
(Міхалка – ён быў меншы **за сваю сястру** – **хварэў на грып.** Але хвароба прайшла, і хлопчык пачаў выходзіць на двор, гуляць у садзе. А праз некалькі дзён ён зайшоў **па таварыша,** і яны разам пайшлі ў лес **у ягады**. Хлопчыкі ішлі і спявалі. Далёка чуваць **была песня.** Сустрэў хлопчыкаў стары дзед і сказаў ласкава: “Дзякую **вам** за песню. Беражыце родную песню, бо песня **-** душа народа!”).
<u>Настаўнік.</u> А зараз правядзём арфаграфічную хвілінку. На дошцы запісана ўмова задання: *перабудуйце словазлучэнні, якія складаюцца з трох слоў, у адпаведныя па сэнсе словазлучэнні з двух слоў. Падкрэсліце ў складаным слове арфаграму, растлумачце яе правапіс.*

Прадукцыя добрай якасці – *дабраякасная прадукцыя;*
Хлопец з чорнымі валасамі – *чорнавалосы хлопец;*
Дзяўчынка з чорнымі брывямі – *чарнабровая дзяўчынка;*
Устойлівае да марозу паліва – *марозаўстойлівае паліва;*
Дзіця з шэрымі вачыма – *шэравокае дзіця.*
<u>Настаўнік.</u> Якія яшчэ выключэнні з правіла вы памятаеце? Запішыце складаныя словы, першая частка якіх пішацца нязменна.

(Напрыклад, вучні запісваюць такія выключэнні, ***як словаформа, штодзённы, мовазнаўства, фотакопія*** і г. д.)

Фізкультхвілінка.

Паглядзіце на экран. На ім нездарма размешчана карта Беларусі, бо адно з алімпіядных заданняў гучыць так: запісаць назвы беларускіх гарадоў, якія маюць формы толькі множнага ліку. І зараз мы з вамі паспрабуем паказваць месцазнаходжанне гэтых гарадоў адпаведнымі рухамі рук. Адпраўляемся мы ў падарожжа з Мінска. Калі горад знаходзіцца ў дачыненні да Мінска на захадзе, мы робім узмах левай рукой, на усходзе – правай, на поўдні – дзвюма рукамі ўніз, на поўначы – дзвюма рукамі ўверх.

<u>Настаўнік.</u> Сядайце, калі ласка, крыху адпачылі, працягнем працаваць.

А зараз прапаную вам пабыць перакладчыкамі. Каля дошкі будуць працаваць двое вучняў, а правяраць у іх заданне будуць больш моцныя вучні. І вучні каля дошкі, і вучні-куратары працуюць над адным і тым жа заданнем, але вучні-куратары пасля выканання задання ў сваіх сшытках будуць ажыццяўляць праверку задання каля дошкі.

Запішыце па-беларуску *(самастойна ў сшыткі)*	***Запішы па-беларуску*** *(каля дошкі) вучань 1*	***Запішы па-беларуску*** *(каля дошкі) вучань 2*
Дом в пять этажей (дом на пяць паверхаў). Два раза в неделю (два разы на тыдзень). Выбрать по своему вкусу (выбраць на свой густ). Заведующая аптекой (загадчык аптэкі). Не выполнить из-за лени (не выканаць праз ляноту). Старше всех (старэйшы за ўсіх). Отрекаться от родного языка (адцурацца ад роднай мовы). Думать про себя (думаць сам сабе). Ухаживать за Машей (заляцацца да Машы) Топить печь (паліць у печы).	Прощать друга (даравацъ сябру). Смеяться над соседом (смяяцца з суседа). Говорить о событиях (гаварыць пра падзеі). Пойти в библиотеку за книгой (пайсці ў бібліятэку па кнігу). Ходить по полям (хадзіць па палях). Выше отца (вышэйшы за бацьку). По выходным дням (у выхадныя дні). Поехать на мельницу (паехаць у млын). У меня болит голова (мне баліць галава). В двух шагах от нас (за два крокі ад нас)	Две большие собаки (два вялікія сабакі). Говорить об успехах (гаварыць пра поспехі). Забота о здоровье (клопат пра здароўе). Целых три дня (цэлых тры дні). Пойти за справкой (пайсці па даведку). Дальше всех (далей за ўсіх). Приехать к родителям (прыехаць да бацькоў). Заведующий канцелярией (загадчык канцылярыі). Всё в пользу Отчизны (усё на карысць Бацькаўшчыны). Жить по соседству (жыць у суседстве).

Індывідуальнае заданне для вучня-алімпіядніка.

Неабходна перакласці з рускай мовы на беларускую спецыфічныя беларускія словазлучэнні і фразеалагізмы. А памочнікам у гэтай нялёгкай справе будзе руска-беларускі слоўнік фразеалагізмаў і словазлучэнняў.

Идти по следу – *ісці ў сляды.*
Избавиться от прошлого – *пазбыцца былога.*
На днях – *гэтымі днямі.*
Биться об заклад – *ісці ў заклад.*
Бранить кого-либо – *сварыцца на каго-небудзь.*
Быть не при деньгах – *хварэць на кішэні.*
В последнее время – *апошнім часам.*
Ветром шатает – *з ветру валіцца.*
Витать в облаках – *думаць пра нябесныя міґдалы.*
Вступить в брак – *пабрацца шлюбам, узяць шлюб.*
Дрожать над каждой копейкой – *за капейку калаціцца.*

VI. Лексічная хвілінка.

Настаўнік. Зноў звернемся да тэксту. У трэцім абзацы тэксту выдзелены словы: куфар, кросны, калаўрот, покуць.

Растлумачце лексічнае значэнне гэтых слоў.Вучні спрабуюць патлумачыць лексічнае значэнне ўказаных слоў.

Настаўнік. Праверым сябе, звернемся да наступнага слайда.

А зараз першы варыянт прыдумае са словамі – кросны і калаўрот – словазлучэнні, звязаныя відам сувязі – дапасаванне;

Другі варыянт са словамі – куфар і покуць – словазлучэнні, звязаныя відам сувязі – кіраванне.

Ці можна прыдумаць з гэтымі словамі словазлучэнні, звязаныя прымыканнем? Дакажыце.

VII. Фразеалагічная хвілінка.

Настаўнік. Ці ёсць розніца паміж словазлучэннямі ў наступных парах:

Вывесці з аўтобуса – вывесці ў людзі;

Развязаць касынку – развязаць язык;

Сядзець на канапе – сядзець на шыі?

Вучань. Ёсць, словазлучэнні: вывесці з аўтобуса, развязаць касынку, сядзець на канапе – свабодныя. Кожнае з іх захоўвае сваё лексічнае значэнне і можа ўступаць у сувязь з іншымі словамі.

Вывесці ў людзі, развязаць язык, сядзець на шыі - гэта гатовыя моўныя адзінкі з устойлівай будовай і значэннем, якія называюцца фразеалагізмамі.

Настаўнік. А зараз выбарачны дыктант. Выпішыце з прапанаваных словазлучэнняў толькі звязаныя (несвабодныя словазлучэнні):

расплюшчыць вочы, згарэць ад сораму, пералётная птушка, распускаць рукі, чытаць кнігу, прыйсці ў галаву, сядзець на капане, абводзіць вакол пальца, хадзіць на задніх лапках.

Растлумачце сэнс выпісаных фразеалагізмаў.

Настаўнік. Звярніце ўвагу на экран.). Паглядзіце, як прыгожа выглядае хата знадворку і як яе ўпрыгожваюць нашы кабеты. Звярніце ўвагу на мастацкае аздабленне хаты знадворку. Скажыце, як называюць майстра, які выразае з дрэва розныя выявы і фігуры (*разьбяр*).

Назавіце літаратурны твор, дзе галоўны герой – таленавіты народны мастак-разьбяр? (*Паэма “Люцыян Таполя”*).

Хто аўтар гэтай паэмы (*Максім Танк*).

Палюбуйцеся ўбраннем яе хаты. На вокнах вісяць маленькія занавесі з выбітымі пеўнікамі. Як называюцца па-беларуску такія занавесі?(*фіранкі*)

Вышытыя посцілкі ўпрыгожаны кружевамі, а па-беларуску… (*кужалем*).

Запомніце: кружева на посцілках – кужаль, а карункі аздабляюць бялізну і адзенне чалавека.

Вось так выглядае беларуская хата ў нашай вёсцы (фотаздымкі).

VIII. Дамашняе заданне.

І зноў вернемся да дэвіза ўрока: “Усе мы з родных хат”. Менавіта так гучыць і адна з тэм вуснага выказвання на рэспубліканскай алімпіядзе. І таму дамашняе заданне будзе наступнае: выкарыстоўваючы лексічны матэрыял урока (тэкст пра беларускую хату), наш мясцовы матэрыял, матэрыялы і цытаты з літаратурных твораў, напісаць сачыненне-мініяцюру “Усе мы з родных хат”. І зноў вяртаючыся да тэмы ўрока, хачу звярнуць вашу ўвагу на асаблівасці дапасавання і кіравання ў беларускай мове.

IX. Падвядзенне вынікаў.

Пра якія асаблівасці пабудовы дзеяслоўных словазлучэнняў у беларускай мове вы сёння даведаліся?

Прывядзіце прыклады ўжывання некаторых адметных беларускіх словазлучэнняў.

Выстаўленне адзнак. Рэфлексія.

І ў заключэнні ўрока мне б вельмі хацелася даведацца, наколькі ўрок быў для вас карысным і цікавым. У вас на партах ляжыць сонейка, яно і дапаможа вам выказаць свае адносіны. Выберыце сваё сонейка ў залежнасці ад настрою: аранжавае - вы ўсім задаволены, жоўтае – вам яшчэ ёсць над чым працаваць, салатавае – урокам не задаволены.

Падніміце свае сонейкі. Хачу закончыць наш урок народным выслоўем “Няхай загляне сонца і ў наша аконца”, якое паслужыла назвай для выдавецкай суполкі беларусаў у Пецярбургу напачатку 20 стагоддзя.

УЖЫВАННЕ ПРЫНАЗОЎНІКАЎ
(АСАБЛІВАСЦІ ДЗЕЯСЛОЎНАГА КІРАВАННЯ)

ДЗЕЯСЛОЎ	ПРЫНАЗОЎНІК + СКЛОНАВАЕ ПЫТАННЕ	ПРЫКЛАДЫ
Дзякаваць Выбачаць Дараваць (дзеясловы **ветлівасці**)	**(КАМУ?)** **Давальны склон**	Дзякаваць бацькам, дараваць сябру, выбачайце мне
Смяяцца Жартаваць Рагатаць Насміхацца Кпіць Цешыцца …..	**З (СА)** **Каго?** **Родны склон**	Смяяцца з яго, жартаваць з сябра, здзекавацца са слабага, кпіць з суседа
Хварэць Захварэць хворы	**НА (ШТО?)** **Вінавальны склон**	Хварэць на грып, хворы на сэрца
Дзеясловы **МАЎЛЕННЯ** **ДУМКІ** ***ПАЧУЦЦЯ*** Гаварыць, казаць Распытваць Разважаць Думаць Клапаціцца **(адпаведныя назоўнікі:** **Думка** **Клопат** **Разважанне** **Гаворка …..)**	Часцей **ПРА (КАГО? ШТО?)** **вінавальны склон**	Гаварыць пра падзеі, непакоіцца пра яго, думаць пра дзяўчыну, марыць пра сустрэчу, клопат пра дзяцей, мара пра будучыню
Дзеясловы руху Ісці Бегчы Плыць Ехаць . г.д. **Дз. волевыяўленчыя** **(пры абазнач. мэты дзеяння)** Выправіць Паслаць прыслаць	**ПА , У** **(КАГО?ШТО?)** **Вінавальны склон**	Пайшоў у магазін па хлеб, Паслаць па бацьку, Схадзіць у бібліятэку па кнігу АЛЕ!!! **Пайсці ў грыбы,** **Сабрацца ў ягады,** **Збегаць у арэхі**
Ажаніць ажаніцца	**З (СА)** **(КІМ?)** **Творны склон**	Ажаніцца з Марынай Ажаніў са сваёй дачкою
Дзеясловы і аддзеяслоўныя назоўнікі са значэннем Пачуцця Смутку Жалю Тугі **Сумаваць** **Туга** **Жалоба…**	**ПА** **Месны склон**	Сумаваць па сыне, Туга па родным краі, жалоба па ахвярах трагедыі
ДЗЕЯСЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ДЗЕЯННЯ	**ПА** **(КІМ? ЧЫМ?)** **Месны склон**	Хадзіць па шляхах, вандроўка па ваенных мясцінах
Хацець Прагнуць Жадаць Клянчыць І падобныя, якія **абазначаюць просьбу, жаданне**	**(КАГО? ЧАГО?)** **Родны склон**	Хацець цукерак, прагнуць вады, жадаць здароўя, зычыць шчасця
КУПЛЯЦЬ ЗБІРАЦЬ (БЕСПРЫСТАВАЧНЫЯ)	**(КАГО?ШТО?)** **Вінавальны склон**	Купляць хлеб, збіраць грыбы
Накупляць **На**збіраць (ПРЫСТАВАЧНЫЯ)	**(КАГО? ЧАГО?)** **Родны склон**	Накупляць прадуктаў, Назбіраць грыбоў
Параўнальныя словазлучэнні	Залежнае слова ўжываецца ў **ВІНАВАЛЬНЫМ СКЛОНЕ + ЗА**	Старэйшы за брата, Зрабіў лепш за суседа
Выражэнне прычынных адносін (из-за чего-то,кого-то) Аб'ектныя адносіны са значэннем пранікаць, прабівацца	**ПРАЗ**	Спазніўся праз дождж Прабівацца праз гушчар
АБ *ПРА*	Афіцыйны і дзелавы стыль Гутарковы і мастацкі стыль	Закон аб сям'і Клопаты пра дзяцей
Для + Родны склон *дзеля*	Указвае на прызначэнне прадмета; Пры вызначэнні адрасата, Указвае на прадмет для якіх (у інтарэсах якіх) робіцца што-небудзь	Пакой для пасажыраў, Купілі для нас Усё робяць толькі дзеля цябе
Послать за врачом	**Паслаць ПА** доктара	
Багаты на (ШТО?)		

Некаторыя спецыфічныя беларускія словазлучэнні

Па-руску	Па-беларуску
Думать, читать, смеяться про себя	думаць, чытаць, смяяцца самому сабе
Сказать по секрету	сказаць пад сакрэтам
Дом в три этажа	дом на тры паверхі
По случаю праздника (юбилея)	з нагоды свята (юбілею)
Два раза в неделю	два разы на тыдзень
Выбрать по своему вкусу	выбраць на свой густ
Определить по вкусу	вызначыць на смак
Всё в пользу Отчизны	усё на карысць Бацькаўшчыны
Уход за больным (за цветами)	догляд хворага (кветак)
По направлению к реке	у кірунку да ракі
Не выполнить из-за лени	не выканаць праз ляноту
Грустить по причине	смуткаваць з прычыны
Заведующая аптекой	загадчык аптэкі
Не к месту, не к лицу	не да месца, не да твару
По моему мнению	на маю думку
Сказать во весь голос	сказаць на поўны голас
По всем направлениям	на ўсіх кірунках
По выходным дням	у выхадныя дні
Создан (сделан) по образцу	створаны (зроблены) на ўзор
Выучить стихотворение по выбору	вывучыць верш на выбар
Жить по соседству	жыць у суседстве
Готовиться к занятиям	рыхтавацца да заняткаў
Топить печь	паліць у печы
Поехать на мельницу	паехаць у млын
Отличаться по значению (размеру)	адрозніваццца значэннем (памерам)
Забыть о прошлом	забыцца на мінулае
У меня болит голова	мне баліць галава
В целях обеспечения	з мэтай забеспячэння
В трёх километрах от города	за тры кіламетры ад горада
Ради счастья детей	дзеля шчасця дзяцей
Жить по адресу	жыць па адрасе
Похожий на отца	падобны да бацькі
Писать по адресу	Пісаць на адрас
В последнее время	апошнім часам